

L i s t e k.

Molitev za Komenskega.

Je od tega nekoliko dnij, ko je oče odpotoval, da bi preiskal v nekem kraju škodo, ki je nastala po požaru; on je namreč asekurančni uradnik.

Ko sino zvečer sedeli pri mizi, otroci s svojimi nalogami, jaz s svojim šivanjem, dobro sem opazila, da je Maruškino lice resnejše, kakor sicer in v nalogi ji je bilo danes treba popravljati pogreške.

Gotovo se ji toži po očetu, ki se navadno v tem času z njo zabava. Vzela sem jo k sebi in poljubila na čelo:

«Ali se ti toži po očetu, Maruška?»

Maruška mi pogleda v oči in odkritosrčno reče:

«Ne, mamica!»

«Ti si žalostna, o čem pa premišljuješ?»

«Ali pridejo vsi dobri ljudje v nebesa, mamica?»

«Gotovo, da pridejo; zakaj pa to vprašaš?»

Maruška povese glavo. Zdelo se mi je v tem trenutku, kakor bi me kaka slutnja zbodla v srce, da zgubim to dobro dete, kajti bila je bolj slabotnega telesa in vedno bledih lic.

Pogovor je prišel na druge reči. Janko je prinesel iz šole podobico Komenskega, razkazuje jo drugim ter se baha, da vé, kdo je bil Komenski.

Vedel o njem ni mnogo, kolikor more vedeti osemletni deček, saj narod sam o njem le malo vé.

Pripovedujem torej otrokom, kar sem vedela in kakor sem znala. Kot bivši učiteljci mi je bilo Komenskega delovanje in njegova didaktika nekoliko znana. Opisujem jim Komenskega pobožnost in veliko njegovo trpljenje, da se sama komaj vzdržim solz. Pogledavši pa Maruško se šele ustrašim. Lica ji gore kakor ogenj in njene velike oči se ne ganejo z mojih ustnic. Deklica mora biti bolna, nikdar je nisem videla tako vznemirjene. Ko jo polagam v posteljo, blagoslavljuje jo s svetim križem, ponovi svoje vprašanje.

«Ali pridejo vsi dobri ljudje v nebesa, mamica?»

«Gotovo, milo dete — ali zdaj le mirno spij?»

«A grešni ne?»

«Tudi grešni! — Bog je usmiljen, odpusti jim in ako za nje molimo, olajša jim trpljenje v vicah».

Te besede so vidno Maruško pomirile.

Vležem se tudi sama, ali skrbi za moje dete mi ne pusté spatí. V sobi je bilo temno in žalostno.

Na jedenkrat Maruška vstane iz postelje, nakloni se proti moji glavi, kakor bi se hotela prepričati, ali spim. Vidoč da imam oči zaprte, poklekne na blazino, sklene roko in hitro šepeta vročo molitev.

Njen glas se komaj sliši, ali zamolklo ihtenje svedoči, da se dete joče.

Vzamem jo vso prestrašeno v svoje naročje.

«Za koga molíš, milo dete — sedaj, ko vsi spino.»

Maruška me objame okoli vratu.

«Za Komenskega, mamica.»

«Grešil je proti Bogu, sveti cerkvi in vladarskemu rodu — spoštovan gospod je to povedal — in jaz imam Komenskega rada.»

Morala sem zaplakati z detetom.

«Bog mu je gotovo že odpustil, a gotovo — odpusti tudi njegovim neprijateljem — ali zdaj spij, moje dete — lahko noč!»

Še dolgo sem potem stala pri oknu in zrla na jasno zvezdnato nebo.

Zdelo se mi je, kakor bi uljudno lice Amosovo se z neba smejal na mojega angeljčka.

Lahko noč!

P. z Z.

Lísti slovenskega pesimista.

X.

Gospod urednik! Dočakali smo vendar željenega časa, ko sili pomlad v deželo. Sv. Valentin, laški spomladin, sv. Gregorij, piskač korenineam, piskač pomladi, vsi ti so že minili, le zima, mrzla zima nas neče zapustiti. Da se bode morala slednjic pa tudi unakniti, porok so nam razni koledarji, pravim: porok in to bolj gotov porok kot na popirji mrtvi paragrafi čuvalci našega «stanu primernega» življenja. Seveda ostane ta nesrečno-srečni ali srečno-nesrečni «standesgemäss» še zmiraž preporno jabolko, ker nekaterim še zdaj ne more prav v glavo, kaj ni «standesgemäss».

Bodi že tako ali tako, narava ne dela razlike, in Stvarnik daje solncu sijati onim, ki so in onim, ki niso «standesgemäss» plačani. Torej vsaj tukaj smo jednaki, ker ni drugače mogoče.

Vse je pomladi srčno pričakovalo, vse se veselilo novega cvetja, novega zelenja, pomladnega solnca. Vsakdo izmed nas je to opazoval že mnogokrat, prav natančno mu pokaže «Pop. koledar za leto 1892», a vendar je sleharna pomlad tako polna posebnostij, tako polna življenja, polna poezije . . .

Nebrojna ta zabava pa ne zdrami iz težkih mislij onega, ki se — kakor danes mnogokdo — bavi s poskusi v spiritizmu. Niso vsi ljudje jednako radovedni, več ali manj pa vsi, in vsakdo bi rad izvedel, kaj mu prinese bodočnost. Zakaj ne bi tudi učitelj zabredel v novodobno znanost in odgrnil prepovedanega zagrinjala s prihodnosti? Vsakdo ne veruje v somnambulistiško spanje, vsakdo se tudi noče baviti z mučnimi spiritistiškimi poskusi. Nam, kranjskim učiteljem tega celo ni treba, ker se da tudi iz sedanjih znakov nekaj sklepati v bodočnost.

Že iz sedanjih znakov moremo nekoliko sklepati, kakšno cvetje nam prinese zelena pomlad, kakšen sad prihodnje leto.

Računski zaključek normalno-solskega zaklada kaže navzlic vsemu povišanju (?) učiteljskih plač po- višku jednako prihranitev. Da, da, gospod urednik!

pritoževali smo se, da je bilo povišanje slabo, po nekod nikakešno, drugod celo negativno. Ni čuda potem, če se že v tako kratki dobi počajajo celo »Rotšildje« mej nami.

Nova »peticija« deželne učiteljske konferencije kaže zopet nekaj prihranka. Mislijo namreč prihraniti polovico dosedanjih jednorazredničarjev v IV. plačilnem razredu. Hm! Delj nočem tega razpravljati, da mi ne bi očitali subjektivnosti, — kateri listkar ni subjektiven? — tudi Rousseau pravi nekje: »Kdor misli, da mora vse povedati, malo pove, ker ga naposled nobeden ne posluša«.

Sploh sem mislil današnji listek celoma posvetiti slavnemu spomenu slavnega J. A. Komenskega, čegar rojstveno tristoletnico so praznovali te dni širom srednje Evrope. A ker ste Vi, gospod urednik, odločili temu spomenu drug prostor, in ker bi se utegnil zopet kdo oglasiti, češ: takih listkov ni učil pisati ta in ta, zato posvečujem velikemu učenjaku in nedosežnemu šolniku, katerega življenje-trpljenje je v mnogih potezah slično življenju »lehnarnega šolnika tudi dandanes, samo vrstico:

«Učitelj je bil».

Z njim je začela prava pomlad v pedagogiki in

didaktiki. Dela njegova so bila cvetke trobentice oznanujoče prepород narodov.

Letošnja pomlad obeča najlepšega cvetja primorskim učiteljem. Bog daj, da jim deželni očetje zdatno pomagajo. Gg. primorski kolegi so sicer že večkrat prosili, a ničesar dosegli. Prav originalno so jih lani zavrnil, rekoč: »Letina je preslaba«. Kaj pa bude letos?

Prej ko končam, moram še povedati, kako dolžnost so hoteli nekje na Notranjskem natvezti učitelju: da mora namreč — menda po postavi (?) — hvaležen biti udom krajnega šolskega sveta, če so z njim prijazni, ali pa če mu mečejo polena pod noge. Sicer se je to dogodilo samo v enem kraju, zato ni, da bi se ta slučaj generaliziral; izviren pa je, kakor je izvorno marsikaj, kar ni nam učiteljem v posebno korist. Kadar ponehajo vse te izvirnosti, tedaj, gospodje kranjski učitelji, tedaj nam zasveti zlata zora, tedaj mislijo na Kranjskem vpeljati — konkretni status.

Naj se nikdo ne moti v ti sladki iluziji, saj druge nesreče ni, kot da se imenovana preemba ne dogodi kmalu. Tako misli

Vaš

pesimist.

Vestnik o Komenskem.

Kraji, kjer se je praznovala 300letnica Komenskega.

Plzen dne 27. sušca.
Mnichovo Hradiště dne 26. sušca.
Slaně dne 28. sušca.
Opočno dne 28. sušca.
Smichov dne 27. in 28. sušca, razkritje Komenskega sohe.
Votvovice dne 27. sušca.
Nepomuky dne 27. sušca akademija.
Kolin dne 28. sušca akademija, dne 27. sušca razsvetljenje mesta.
Železni Brod dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. akademija.
Nachod dne 26. sušca koncert Dvořakova, dne 26. slavnostno zborovanje.
Novy Bydžov dne 26. sušca.
Rokycany dne 19. sušca.
Tabor dne 28. sušca.
Praga dne 26., 27., 28. sušca (glej »Učiteljski Tovariš« št. 6!)

Vodnany dne 27. sušca akademija, dne 28. slavnostno zborovanje.
Kutna Gora dne 27. sušca akademija, dne 28. slavnostno zborovanje.
Česka Skalice dne 28. sušca koncert, akademija.
Vys. Myto dne 26. sušca.
Rychnov dne 26. sušca.
Mšeni dne 28. sušca slavnostno zborovanje.
Jilove dne 27. sušca akademija.
Vožica dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. slavnostno zborovanje.
Rakovnik dne 26. sušca.

Poděbrady dne 26. sušca.
Pardubice dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. slavnostno zborovanje in akademija.
Budějovice dne 27. sušca akademija.
Kral. Městec dne 20. sušca.

Dunaj dne 27. sušca akademija v Ronacherjevi dvorani, priredili Čehi. — Dunajsko učitelstvo ljudskih in srednjih šol in pedagogija pa so slavnost priredili dne 6. t. m.

Blatna dne 27. sušca.
Kladno dne 26. sušca akademija, dne 27. razsvetljenje mesta, dne 28. slavnostno zborovanje.
Mlada Boleslav dne 26. sušca zabavni večer, dne 27. javno slavnostno zborovanje.
Sobotice dne 26. sušca slavnostno zborovanje.
Čechtice dne 27. sušca slavnostno zborovanje društva »Komenski«.

Bělohrad dne 26. sušca slavnostni večer, gledališna predstava.

Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor je imel dne 31. sušca XX. redovitu glavnu skupštino s proslavom 20-godišnjice društva i 300-godišnjice rođenja pedagoškog velikana Jana Amosa Komenskoga.

I. Glavna skupština: 1. Predsjednik otvara skupštino. 2. Izvještaji o radu društva g. 1891. 3. Izbor revizijskoga odbora. 4. Proračun za god. 1892. 5. Izbor novih članova. 6. Prijedlozi pojedinih članova.

II. Svečana skupština: 1. Pječavski sbor. 2. Prolog. 3. Svečani govor predsjednikov. 4. Razprava pravoga člana Ljudevita Dvornikovića: »Komenski i današnja pedagogija«. 5. Pjevački sbor.

Petrinja dne 27. sušca beseda in komers.